

Schriftlicht

Heiligheid richting intimi

P. Niemeijer

Over de dood en uitvaart van Nadab en Abihu.

(Leviticus 10:1-7)

Het was de laatste dag van een fantastische feestweek voor Israël. Nadat eerder de tabernakel was afgekomen, had Israël in deze week priesters gekregen om in de tabernakel te dienen. Ze waren er de voorboden van dat het hele volk op termijn een koninkrijk van priesters zou worden. Israël vierde feest en keek vol verlangen vooruit, een heerlijke toekomst in!

De week was begonnen met de plechtige bevestiging in het ambt van Aäron en zijn zonen. Heel de week waren die daarna binnen de omheining van de ontmoetingstent gebleven. Elke dag waren er offers en maaltijden geweest. Toen was de achtste dag aangebroken. Op een indrukwekkende manier had Aäron zijn ambt aanvaard en intrede gedaan. Alles precies volgens de aanwijzingen van de HERE zelf. Na afloop van de plechtigheden waren Mozes en Aäron door de HERE ontvangen in de ontmoetingstent. Toen ze de tent uitgekomen waren, had de majesteit van de HERE zich bij hen gevoegd en met één felle vlam alles wat op het altaar lag, verteerd: teken van Gods goedkeuring en aanvaarding van wat Aäron geofferd en gedaan had. Het volk had gejubeld: blij en vol ontzag. Totdat... totdat ineens een tweede vlam was uitgeschoten en twee leden van de hogepriesterlijke familie had geveld.

We kunnen het ons voorstellen dat in één klap de vreugde en het gejubel verstomde, en de menigte verbijsterd toekeek. Aäron zweeg. De menigte begon te jammeren. De stemming was volledig omgeslagen. Niet door de kamikazeactie van de een of andere fanaat. Maar door het vuur van de HERE zelf. Hij, die Zich kort tevoren nog achter Aäron had opgesteld, leek nu veranderd in een bikkelharde tegenstander, een God zonder gevoel. Waarom? Had de HERE niet de volgende dag kunnen zeggen dat het fout was wat Nadab en Abihu hadden gedaan? Wij weten na Koninginnedag 2009 dat zo'n drama een geweldige impact heeft. Zo vaak het te pas komt, worden we herinnerd aan de zwarte Suzuki Swift die tegen de Apeldoornse Naald tot stilstand kwam na een afgrijselijk slagveld aangericht te hebben. Zo gaat dat met zoiets. Zo is het ongetwijfeld ook gegaan met de dood van Nadab en Abihu. Zoiets wordt onderdeel van het collectieve geheugen. Gelukkig grijpt de HERE lang niet altijd zó in. Meestal niet zelfs. Hij deed het toen: bij uitzondering. Precies op dat moment. Maar juist door die ene klap, daar en toen, had het een geweldig effect. Israël mocht het nooit meer vergeten!

De zonde

Wat hebben Nadab en Abihu eigenlijk verkeerd gedaan? De tekst vertelt maar weinig. Ze deden gloeiende kolen in hun vuurbak en legden er reukwerk op. Ze wilden er kennelijk mee het heiligdom in om het voor God in rook te laten opgaan. Wat was daar verkeerd aan?

Er zijn over hun zonde veel veronderstellingen geuit.

Er zijn er die denken dat Nadab en Abihu dronken geweest zijn. Ze verwijzen daarvoor naar het verbod op alcoholische drank voor priesters meteen na deze geschiedenis (vs. 8-11).

Anderen zeggen dat Nadab en Abihu verkeerd reukwerk hadden: niet het reukwerk zoals de HERE dat had voorgeschreven, maar ander.

Weer anderen zeggen dat ze iets wilden wat alleen de hogepriester mocht doen: reukwerk voor God branden op het reukaltaar was in Exodus 30 voorbehouden aan de hogepriester. Nog weer anderen veronderstellen dat Nadab en Abihu de vuurkolen niet van het brandaltaar hebben afgenomen – zoals later verplicht was –, maar met vuur kwamen dat elders ontstoken is.

Al deze opvattingen hebben pro's en contra's. Ik som ze niet op. Want er speelt iets anders. Vers 1 zegt dat Nadab en Abihu verkeerd vuur aan de HERE wilden aanbieden, 'vuur dat niet voldeed aan de voorschriften van de HERE'. Dat doet denken aan een *vormfout* van de twee. De vertaling-1951 maakt beter duidelijk waar het om gaat. Die heeft: zo brachten zij vreemd vuur voor het aangezicht des HEREN, *hetgeen Hij hun niet geboden had*. De beide broers willen een offer brengen zonder dat de HERE hun dat heeft geboden.

Als je het zó leest, zie je dat er ineens een breuk optreedt na wat in de hoofdstukken hiervoor beschreven is. Tot dusver was er steeds sprake van een gebod van God, dat vervolgens werd uitgevoerd. Dat was een vast patroon: God gebod iets en dat werd daarna gedaan. Dat vindt u ook weer in vers 4: Mozes draagt twee neven op om de beide doden buiten het kamp te brengen, en dan staat in vers 5: zij droegen hen het kamp uit. In vers 6 en 7 geeft Mozes een bevel, en dan zegt vers 7: ze hielden zich aan wat Mozes had opgedragen.

Dit patroon wordt door Nadab en Abihu eigenmachtig doorbroken. God heeft zijn protocol voor deze feestdag uitgevaardigd, maar Nadab en Abihu vinden het niet genoeg en voegen er een eigen spontane actie aan toe. Zij willen Hem een offer brengen dat Hij niet geboden heeft en waarom Hij ook niet heeft gevraagd. Zij willen naderen tot God, maar buiten de weg om die de HERE heeft geboden. Wellicht maken beide mannen ook nog vormfouten. Maar datgene waarop het aankomt is: zij doen iets en eigenen zich iets toe wat God hun niet vroeg of gaf.

Dat het om een spontane actie gaat, blijkt onder meer uit het feit dat ze het *met z'n tweeën* doen. Er zijn nog twee zonen van Aäron: Eleazar en Itamar. Maar die doen niet mee. Het is dus geen actie van de 'gezamenlijke zonen van Aäron', maar van Nadab en Abihu privé. Deze twee hadden indertijd – in Exodus 24 – samen met Mozes en Aäron en zeventig oudsten mee gemogen de berg Sinaï op. Zij hadden God gezien, en voor zijn aangezicht gegeten en gedronken. Nu zijn deze twee kennelijk zo door heel het gebeuren aangestoken dat ze uit het protocol stappen, en vinden dat ook zij hun duit in het zakje moeten doen en tot God mogen naderen met hun offer. Heel spontaan en heel enthousiast, ongetwijfeld. Maar ze doen wel iets waartoe God hun geen opdracht of toestemming heeft gegeven. Ze gaan een stap verder dan God heeft aangegeven. Niet alleen Aäron moet een offer brengen, ook *zij* willen dat. Omdat ze zichzelf zo goed voelen? Omdat ze eerzuchtig zijn? Misschien waren ze gewoon superenthousiast!

Wat hun drijfveer ook mag zijn: de HERE laat merken wat Hij ervan vindt. Hij zet meteen bij het allereerste begin van de priesterdienst de puntjes op de i, en zorgt voor een onvergetelijke les over zijn heiligheid. Ineens schiet er een vlam uit het heiligdom. De tweede op deze dag. Maar deze dient niet om hun *offer* te aanvaarden – zoals bij Aäron – maar om *henzelf* te vellen. Dood storten ze neer. Binnen de omheining van het heiligdom. De HERE laat aan heel het volk zijn majesteit zien. Juist in zijn directe omgeving komt het erop aan. Wie tot Hem mogen naderen, moeten het diepst doordrongen zijn van zijn heiligheid. Juist in hen moet zijn heiligheid zichtbaar worden. Ook in je enthousiasme mag je dat niet vergeten!

Mozes herinnert Aäron aan een eerder Godswoord: 'Dit bedoelde de HERE toen Hij zei: Door degenen die in mijn nabijheid verkeren, toon Ik mijn heiligheid. Het hele volk maak Ik getuige van mijn majesteit.' Waar en wanneer de HERE dit gezegd heeft, weten we niet. Het is

een woord van God dat wel *gesproken*, maar kennelijk niet *opgetekend* is in de Bijbel. Niet alles wat God ooit gezegd heeft, is in de Bijbel opgetekend. Alleen wat de Heilige Geest nodig achtte voor Gods eer en ons behoud. Maar Mozes herinnert hier wel aan zo'n woord van God. En Aäron zweeg, staat er dan in het slot van vers 3. In het slot van hoofdstuk 9 staat dat het volk begon te jubelen. Maar op dit moment gaat de mond van *Aäron* dicht. Hij *zwijgt*. Met stomheid geslagen. Maar ook uit eerbied. Hij buigt voor God.

Gehoorzaamheid

Wat is de zonde van Nadab en Abihu? Zij zijn vergeten wie de HERE is. En ze zijn hun eigen plek en positie voor deze God vergeten. Door wat-voor-gevoel-dan-ook aangestoken, zijn ze uit Gods protocol gestapt en hebben ze gedaan alsof je tot God kunt naderen zonder dat Hij die weg geopend heeft. Ze willen méér dan God hun op dit moment gegeven heeft. En dan kun je het nog zo goed bedoelen en nog zo'n mooi offer bij je hebben, de HERE zegt: Ik wil geen offers, Ik wil gehoorzaamheid! Ik wil eerbied voor Mij en voor mijn heiligheid. *Ik* bepaal wie tot Mij mogen naderen en hoe. En wie Mij trotseert, zal dat voelen.

Het is een les die Gods volk in de eeuwen daarna vaak vergeten is. Profeten en psalmisten moeten het volk nogal eens oproepen hun kracht niet te zoeken in schitterende offers, maar in gehoorzaamheid aan de HERE en in ontzag voor zijn heiligheid. Ze moeten niet vertrouwen op wat zij aan moeis aanbieden, maar dankbaar en blij aanvaarden wat ze van de HERE krijgen, en zijn wil gehoorzamen. Het is de houding die de Here Jezus heeft laten zien in heel zijn leven. Hij greep niet boven zijn macht en Hij greep niet vooruit op wat Hij nog verwerven moest. Hij erkende de heiligheid van zijn Vader tot in zijn laatste gebed toe en leefde van het woord van zijn Vader. Hij riep zijn hoorders op hun heil niet in eigen offers en geestdrift te zoeken, maar de wil van de Here te doen. Hij waarschuwde hen: Er zullen er zijn die zeggen dat ze in mijn naam hebben geprofeteerd en boze geesten uitgedreven, maar van wie Ik zeggen zal: Ik heb jullie nooit gekend, weg met jullie, rechtsverkrachters.

Nadab en Abihu wilden naderen tot God en Hem hun offer brengen. Maar ze gingen voorbij aan zijn heiligheid en de weg die de HERE zelf geweest had. Als het gaat om het naderen tot de heilige God, dan geldt ook in het nieuwe verbond dat dat alleen kan langs de door de Here geopende weg. Het is Christus die de toegang tot Gods troon voor ons verworven heeft. En het is zijn Geest die ons tot Abba, Vader doet naderen. Tot God naderen kan daarom alleen 'in geloofsverbondenheid met Christus'. Een andere weg is er niet. *Nadab en Abihu* konden niet zomaar voor Gods heilig aangezicht verschijnen, *wij* kunnen dat ook niet. Niet op eigen kracht, niet in eigen vroomheid, niet uit eigen enthousiasme of ontroering. Bidden begint met je *buigen* voor God. Wij naderen tot God in de naam van Christus. Zo alleen. En wij bidden om alles wat Hij ons geboden heeft. Niet wij, maar de HERE maakt de dienst uit.

Prioriteit

Het was een enorme klap: op zo'n dag twee leden van de hogepriesterlijke familie geveld! Het eerste wat gebeurt, is dat Mozes zorg draagt voor de dode lichamen. Hij laat Misaël en Elsafan, twee neven van Aäron, de dode lichamen oppakken, en die het heiligdom en zelfs het kamp uit dragen. Normaal is dat de taak van de naaste familie, maar Aäron en zijn zonen hebben vandaag een andere taak in Gods protocol. Vandaar dat Mozes niet hun vraagt de beide doden uit te dragen, maar andere familieleden. Het moeten wel Levieten zijn, want de doden liggen in de voorhof. Daar mochten alleen Levieten komen. Daarom die twee neven. De beide mannen kwijten zich van hun taak. Ze dragen Nadab en Abihu, die hun priestergewaad nog aanhebben, het kamp uit. Daar zullen ze begraven zijn. We horen er verder niets over. De tekst leidt onze aandacht meteen weer in de richting van het heiligdom.

Daar zijn Aäron, Eleazar en Itamar. Die krijgen van Mozes te horen dat ze hun haar niet los mogen laten hangen en hun kleren niet mogen scheuren. Dat waren twee vormen van rouwbetoon: je tulband afdoen en je haar los laten hangen, en je kleren scheuren. Maar dat mogen Aäron en zijn beide overgebleven zonen dus niet. Omdat God gevoelloos is? Omdat het het verdiende loon van Nadab en Abihu was, en rouw een soort van kritiek of protest tegen God zou betekenen? Dat kan de reden niet zijn. Want het *volk* mag wél rouwen! Mozes geeft dan ook een ándere reden: Omdat jullie gezalfd zijn met de olie van de HERE, mogen jullie niet buiten de omheining van de ontmoetingstent komen, anders sterven jullie.

De reden die Mozes geeft, is geen regel *voor alle tijden*, als zouden priesters *nooit* mogen rouwen om hun gestorven familie. Dat is een regel die vanaf Leviticus 21:10 alléén zal gelden voor de hogepriester. Niet voor alle andere priesters. Die mogen gewoon deelnemen aan rouwplechtigheden. De reden die Mozes in onze tekst geeft voor zijn rouwverbod, is heel specifiek gekoppeld aan deze bijzondere dag in deze bijzondere week. Het is de dag waarop Aäron en zijn zonen het priesterschap publiek hebben aanvaard en intrede hebben gedaan. En er staat nog meer op het program. Ze dragen de zalfolie van hun wijding in deze week nog op hun hoofd. Gods protocol schrijft voor dat ze deze dag nog binnen de omheining van het heiligdom blijven en dat hun nog een heilige maaltijd te wachten staat. Dat protocol blijft ook van kracht nu Nadab en Abihu gestorven zijn en uitgedragen worden. Als Aäron, Eleazar en Itamar zouden meedoen aan rouw en begrafenissen, zouden ze buiten de tent moeten gaan en zouden ze onrein worden door hun contact met de beide lijken. Dat zou Gods protocol doorkruisen. En dat mag niet. Hij doet deze dag iets groots. En Hij wil dat dát doorgaat.

Nergens wordt in de Bijbel gedaan alsof rouw en begraven niet bij het geloof zouden passen. De HERE geeft er alle ruimte voor. Hij wil dat onze liefde voor familie, voor broeders en zusters en naasten tot het laatst gestalte krijgt. Hij heeft psalmen gegeven om ons verdriet te uiten. Maar er is één zaak die boven alles uitgaat. Boven vreugde en ook boven rouw. Boven geboorte en huwelijk en ook boven begraven. Dat is de dienst van de HERE. Wie Mij niet liefheeft boven man of vrouw of vader of moeder of kinderen, die is Mij niet waard, zegt de Here Jezus. Soms kan het nodig zijn om datgene wat op zich goed en prijzenswaardig is, te laten omdat de dienst van de HERE iets anders vraagt. Dat is hier aan de orde. Zoals het ook in Matteüs 8 aan de orde is bij die man die door Christus geroepen werd en die toen zei: Laat mij eerst mijn vader begraven. Die man kreeg te horen dat dat niet mocht. Als Christus je roept, gaat dat boven alles uit. Ook boven alle gevoelens die in je woelen. Je moet bedenken dat de dienst van God meer is en verder reikt dan een begravenis. Dát blijft een zaak van de dood. Maar de dienst van Christus reikt tot voorbij het graf. Die is eeuwig en schenkt leven, waar een begravenis niet verder brengt dan de dood. Op een begravenis worden immers doden begraven door mensen die zullen sterven. Maar bij Christus is leven. Eeuwig leven.

Zo krijgen we hier les in prioriteitstelling. Allerlei dingen kunnen op zich heel nuttig en goed zijn. Maar we moeten ze altijd afwegen tegen wat de Here en zijn dienst concreet van ons eisen. Dat gaat boven alles. Boven ons verdriet en onze bitterheid, boven onze gekrenkte trots, onze vreugde en onze idealen. Boven de rouw om geliefden en boven de vreugde in onze gezinnen. Boven de eisen van ons werk en boven de verplichtingen van onze omgeving. Zoals Christus zijn Vader boven alles stelde en Hij niets anders wilde dan zijn wil doen.

Mijn enig verlangen

In Nederland worden na een ramp festiviteiten afgeblazen. Het feest rond Aäron en zijn zonen gaat door! De mannen blijven binnen de ontmoetingstent. Later op de dag zullen ze hun

feestmaal hebben bij de HERE in zijn tent. Ook al weet satan Nadab en Abihu tot zonde te verleiden en al volgt er die enorme klap, Gods werk gaat door. Zijn feest is niet te breken! Maar moeten Aäron en Eleazar en Itamar daar niet een hoge prijs voor betalen? Gaat de voortzetting van het feest niet over hún rug? Dat zou u kunnen denken! Maar bedenk dan wat hun positie was. Zij werden niet zomaar van de begrafenis uitgesloten, zonder dat daar iets tegenover stond. Zij mochten dicht bij de HERE zijn! Datgene waarvan Asaf later zingen zal: Wat heb ik buiten U, HERE, te wensen?! Het is mij goed dicht bij U te zijn! Dat is mijn enig verlangen. Aäron en Eleazar en Itamar moesten de begrafenis aan zich voorbij laten gaan. Maar het was omdat zij bij God waren en Hij nog iets groots met hen voorhad. Dat troostte hen in hun verdriet. Zij misten de begrafenis, maar waren bij de HERE zelf!

Er kunnen hartverscheurende dingen in ons leven gebeuren. Er kunnen dingen zijn die we tot ons grote verdriet aan ons voorbij moeten laten gaan. Dat kun je alleen opbrengen als je je dicht bij de Here weet en je de rijkdom van zijn evangelie kent. Dat overwint elk verdriet en dat troost in elk gemis. Al bezwijkt mijn hart en vergaat mijn lichaam, de rots van mijn bestaan, al wat ik heb, is God, nu en altijd. Bij God te zijn, dat is mijn enig verlangen. Dat overtreft alles. Zelfs in de grootste smarten vindt daar mijn hart zijn rust.